

РАБОТНИКЪ

(LE TRAVAILLEUR)

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

ЦѢНА:

3 мѣс. 1 л. 25 ст., 6 м. 2 л. 50, 1 г. 5 л.

Въ странство: 7 лева.

10 стотинки всѣки номеръ

ВСИЧКО, ЩО СЕ ОТНАСЯ ДО ВѢСТНИКА, СЕ ИСПРАЩА

ДО РЕДАКТОРА *Н. ХР. ГАБРОВСКИ.*

ТЪРНОВО.

АБОНИРАНИЕТО СТАВА:

Търново, у редактора

и въ печатницата „Работникъ“

Свободата на печата.

Въ единъ отъ миналитѣ броеве на вѣстникъ си ний показаме какво значение има политическата борба за работниците, когато тѣ сѣ организирани въ самостоятелна класова партия. За да придобиятъ какви подобряния въ положението си, за да могатъ да достигнатъ войто пълно освобождение отъ глупото економическо и обществено робство, работниците сѣ длъжни да взематъ най-живо участие въ изборитѣ, да водятъ най-энергична борба за своитѣ права. Тамъ, гдѣто законътъ ги лишава отъ всеобщото избирателно право, отъ свободата на словото, на печатта, на събранията, на митингитѣ, мѣтъ тѣ длъжни да употребятъ всичкитѣ си сили, за да си извоюватъ тия права. Безъ тия права работниците никога не могатъ да защищаватъ своитѣ интереси и да скартъ подобряния на положението си.

Тия права сѣ нераздѣлими едно отъ друго и се казватъ *политическите права*. Тѣй напримѣръ, избирателното право е немислимо безъ свободата на словото, на печатта, на агитацията и митингитѣ. Каква полза има отъ избирането на „национални представители“, ако избирателитѣ, народътъ не може свободно да обсъжда, да критикува въ събранията, вѣстникитѣ, списанията и политическитѣ тѣхнитѣ дѣйствия! Какъ може да се освѣтли обществен-

ното мнѣние по извѣстни въпроси, какъ ще се откриятъ кражбитѣ, насилията и разнитѣ злоупотребления на ония, които иматъ власть за да злоупотребляватъ съ нея, ако нѣма свобода на печата и на словото? Какъ ще се чуятъ оплакванията на угнетенитѣ, какъ ще узнае обществото за страданията на гладнитѣ и експлоатираниитѣ, за жестокитѣ обноси и злоупотребления на господаритѣ? Нали отъ вѣстникитѣ, списанията и книгитѣ, които безъ страхъ свободно раскриватъ всички неправди и протестираатъ противъ злото? Какъ ще могатъ работниците да се споразумяватъ, да разпространяватъ идеитѣ си и да се организиратъ да водятъ политическа борба, ако нѣматъ право свободно да издаватъ свои вѣстници? Когато нѣма свобода на печата, властующата класа винаги може да върши най-големъ произволи и беззакония, безъ да се бои отъ общественното мнѣние. Тогавъ всичко се върши скришно, задъ колеситѣ и никой не смѣ да осъжда злоупотребленията, защото самъ ще бѣде осъденъ отъ закона за печата. По тоя начинъ се дава ходъ на разни пристѣпления, които подъ крилото на закона за печата оставатъ ненаказани.

Ето защо въ всичкитѣ конституционни държави, гдѣто е озаконено общото избирателно право на гражданитѣ, тамъ печата е свободенъ.

Споредъ Търновската Конституция у насъ печата тѣй сѣщо е свободенъ. Но преди нѣколко години нашитѣ консерватори съ помощта

на властующата фракция отъ либералната партия създадохъ единъ новъ драконовски законъ, който туря юзди на свободната печатна мисль. Нашия законъ за печата е до толкова реакционенъ, щото за да му намѣримъ сравнение, трѣбва да се обърнемъ за примѣръ къмъ деспотическитѣ държави, които съществуватъ именно благодарение на безправие на гражданитѣ.

Цѣльта на тоя законъ е да се ограда властѣта отъ критикитѣ и обвиненията на гражданитѣ и по тоя начинъ да се зацѣпи нейния авторитетъ. Такова е направлението на всички нови закони: да се централизира и укрѣпи неприкосновеността на властѣта въ държавата въ ущърбъ на народнитѣ правдини. Съ тоя монархически духъ е напоенъ и закона за печата. Въмѣсто „свободното цѣпкане на идентъ“, отъ което испъкватъ тържествуващи истинитѣ, нашия законъ за печата свободно бие идентъ за да не се цѣпкатъ, защото тѣ пуцатъ свѣтлина, която озарява всичко каквото се върши въ тъмнината. А това разбира се не иде на смѣтката на ония, които проповѣдватъ, „че знанието е слабостъ, а просвѣщението тъмнина“.

Българската социалъ-демократическа партия трѣбва да се бори за премахването на закона за печата. Въ интереса на общественото развитие у насъ е да бѣде печата свободенъ. Колкото по-малко се стѣсняватъ и гонятъ идеитѣ, толкова по-мирно и свободно тѣ се разви-

ватъ въ обществото. И напротивъ, колкото повече се ограничаватъ и гонятъ, толкова по-бурно тѣ се пробиватъ пакъ въ живота. Нашия законъ за печата е изключителенъ законъ, създаденъ предъ видъ на нѣкакви изключителни обстоятелства. Не трѣбва да забравяме урокътъ на историтѣ. Изключителнитѣ закони създаватъ изключителни хора въ обществото. Силното налягане на мисльта поражда и силно противодѣйствие.

Това не трѣбва никога да забравятъ гонителитѣ на свободната мисль и особено ония, които сѣ готови да насочатъ всичката реакционна сила на тоя законъ противъ социалитѣ у насъ.

Н. Габровски.

НАУЧНАТА ОСНОВА НА КОМУНИЗМА.

На едно дърво безъ плодове
никой не хвърля камъни.

П. Аржириадисъ.

(Продължение).

Извадете частѣта на всѣки единъ отъ тия елементи, частѣта на природнитѣ дарове и частѣта на тия богатства, които сѣ произведени отъ самата природа, та вижте сѣтъ какво се припада на челоуѣка.

Не само че най-големата частъ на богатствата има естествено происхождение, по економическата еволюция на днешното време сѣ повече и повече стѣснява границитѣ на личното дѣло. Колкото повече труда се усъвършенствува, толкова частѣта на всѣки сѣ губи въ общото произведение. Фабри-

чрезъ преобразяване поземлената рента (приходъ) въ държавенъ приходъ. При всичко това, социалитѣ взеха твърдѣ живо участие въ образуването на новата партия.

Макаръ, споредъ думитѣ на Нюйоркския „Социалистъ“, програмата на партията, която щѣла да се образува, „многозина отъ насъ (социалитѣ) не удовлетворява“, така тя твърдѣ едностранично премѣсти центра на тежестѣта върху подземления въпросъ, като игнорира въ сѣщото време кореннитѣ задачи, турени отъ промишленния прогресъ, „ний пакъ сме за енергическата поддръжка отъ наша страна на опититѣ, които иматъ за цѣль, основаването на политически асоциации, или клубове, назначението на които е да сторятъ пакъ на образуването на една национална работническа партия. Разбира се, забѣлѣзва сѣмъ органъ на америкаскитѣ социалити, че додѣто новата партия не приеме послѣдователна социална программа, ний по никой начинъ не ще се откажемъ отъ съществуването въ видъ на самостоятелна организация Съвършенството никога не преминава въ несъвършенство или въ такова, което

се състои отъ двѣ половини, а наопаки“.

Скоро излизе наявѣ неспособността на „сѣдинената работническа партия“ не само къмъ по патамъшно развитие въ социалистическо направление, но и въобще къмъ съществуване. Преди всичко става ясно, че отъ гледната точка на Х. Джоржа и неговитѣ най-близки привърженици за успѣшаността на партията необходимо е, отстранението изъ нея всичкитѣ социалити, които, при всичко това, и по неговото собствено признание, сѣ биле употребата за неговата кандидатура въ периода на изборната агитация. „Ний искаме да постигнемъ *непосредствени*, осѣзателни успѣхи, а не си туряме за цѣль *пропагандата* на извѣстни идеи“, заявиха вече въ край на годината Джоржъ и неговитѣ привърженици. За да се вмѣнемъ въ законодателното събрание, казва Джоржъ, необходимо е да се поддържа селското население. Въ противоположностъ на Европа, въ Америка, споредъ думитѣ на Джоржа интеллигенцията е съвършено чужда не въ градоветѣ, а въ селата, (явно е, че не само въ Русия се вѣдятъ самотитѣ народници) и че всичкитѣ велики реформи и движения сѣ зараждали

РАБОТНИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ

въ

ачалото на шестдесетѣхъ години и сега.

отъ П. Акселрода

(Продължение).

Тазя мисль, сподѣлена отъ всичкитѣ работнически дружества, се осъществи като се образува въ Януарий 1887 г. „Сѣдинената работническа партия“ за Нюйоркския щатъ. За сѣжалѣние, тазя партия се распадна въ края на сѣщата година. Впрочемъ, социалитѣ отъ самото начало захватиха скептически да се отнасятъ къмъ нейната агитативност. Този скептицизмъ се оправдаваше въ извѣстна размазаност и дребнобуржуазния характеръ на програмата на новата партия и отъ стремлението на нѣкои отъ нейнитѣ основатели, на чело съ Х. Джоржа, да съсредоточатъ всичкото си внимание върху въпроса за „национализацията на земята“, и по точно, за премахването на всички пазози,

нацията на единъ часовникъ се подраздѣля на сто и два клопа*). Кой би можалъ да опредѣли принадлежащата се на всѣкиго частъ въ тая колективна работа? Нѣма нийдѣ такова *индустриално* произведение, което да не е *комунистическо*.

Противниците на комунизма сж
пѣмн относително комунистическото
происхождение на собствеността.

Обаче тъймъ е доста мъчно да отричатъ, че собствеността е била изпърво обща, а сѣтнѣ колективна, почти по цѣлата земя.

Въ наше време сума дивални племена още не познаватъ личната собственост на земята.

Коллективната собственост, от която днесъ намираме много слѣди, дълго време е противостояла на междуплеменнитѣ съперничества, на войнитѣ и на доисторическитѣ пахлувания.

При пастъпването на летендари-
тѣ времена тя е била вече исчезнала
почти на всѣкъдѣ изъ Европа. Но при
все това келтскитѣ „теджи“, герман-
скитѣ „маркени“, италианското „пуб-
лична земя“, саксонскитѣ „фолкланди“,
шотландскитѣ „туалпини“, скандинав-
скитѣ „уудалиди и франдалиди“ сѣ ос-
татъци отъ тая първобитна колектив-
на собственостъ. Французскитѣ *брат-
ства семейства* сѣ исчезнали едвамъ
въ срѣднитѣ вѣкове. Имѣа ли и сега
още нѣкои остатъци отъ тѣхъ? Имѣа-
ме ли общинитѣ на Голтъ, Пингонитѣ
на бретонскитѣ островчета Хоедикъ и
Хуатъ; имѣае ли полу-общинитѣ ас-
сосиации на Юра и д. т., така сѣщо
развалини на една разрушена органи-
зация на собствеността? Преди 1820
год. голѣма часть отъ сардинската
собственостъ още е била колективна.
Въ Швейцария семейната колектив-
на собственостъ още сѣществувѣа: об-
щинитѣ имоти принадлежатъ на тия
жители, които водятъ потокото си отъ
пърнитѣ основатели на общината. Въ
Германия дълго време сѣ сѣществувал
хаускоммунититъ, Руссия още
има своята *артель* и своя *миръ*, Стр-

*) П. Аржириадисъ.—Опытъ върху Науч-
ния Социализмъ, стр. 19. Тая хубава книга съ-
държа една провъсходна глава върху комунисти-
ческото пропехожение на индустриалнитъ произ-
ведения. Ний л посочваме на читателя.

бня—своята *задрта* и т. и. и т. и.

Какъ се е унищожила тая коллективна собственость?

Нея се я разрушили чрезъ убийства, опустошения, грабежи и измама, кражба, завладявания, конфискувания, съ една дума чрезъ най лоши сръбства. Тия факти влизатъ въ областта на историята и могатъ да бждатъ познати всѣкому.

Ако общата собственост е изчезнала, ако колективната собственост е била почти изцъло съзнана верѣждъ завоевателнигѣ войни и общественнигѣ борби, то не трѣбва да губимъ надежда въ това, че единъ день можемъ да видимъ нейното възстановленне.

Главните фактори на богатствата са си останали недостъпни за всяко лично приравняване. Слънчевите топлина и светлина, вятъра, водата и пр. не са могли да бъдат подчинени на човечеството от няколко семейства или от някои обществени класове.

На вѣжждѣ е останало непреро-
даваема собственостъ, общински имоти,
пътница, канали, рѣки, които никой не
е можалъ да оградн да натрупа въ
вреда на колективността.

Економическата еволюция преустрой-
на недѣлимата собственост. Всѣки о-
бществѣн прогресъ има за слѣдствие
намаляването на личната собственост
въ полза на общото и владѣние отъ
человѣчеството.

Колкото повече индустрията се усъвършенствуватъ, толкова оржднето на труда, чрезъ своитѣ стойности и гигантски размѣри, става недостъпно за работника и за дребния запалячии. Сръдствата на съвременното производство ставатъ сѣ повече и повече собственостъ на акционерната колективностъ.

Капиталистическата държава не съ-
бива ли всеки ден сѣ по-много част-
но приватиза? Тя социализира сѣ
повече и повече индустрията. Съче-
нието на паритѣ, изработванieto на
тютюна и на кибрититѣ, отъ индиви-
дуални, каквито сѣ били едно време,
сѣ станали обществени. Пренасянieto
на писмата и на телеграмнитѣ, пра-
венieto и поддържанieto на пътищата,
мостоветѣ и каналитѣ, освѣтленieto на
градоветѣ, образованieto, полицейски-
тѣ и сѣдебнитѣ службѣ, публичнитѣ
библиотеки, — кой управлява днесъ всич-

ко това, ако не колективността? Желанието пътника, този недългима вече собственост на вселенското финансово тяло, еж на път към едно всеобщо социализиране.

Колко още други индустрии ги очаква същата съдба. Алкохолът, фармацевтичните произведения няма да изживеят да бъдат отнети от частната търговия. Лекарската, хирургическата и зъболекарската служби съдържат очаквания от много време...

Общественната собственост се въстапвлява. Економическия прогресъ изработва основитѣ на коммунистическото общество.

Да заключимъ.

Бъдещето е въ комунизма.

Противъ него се сдружавать капиталистическитѣ пошари и тѣхнитѣ политически прислужници.

Нека ржачните работници и работниците на мисълта се наредят под неговото знаме.

Дългот на комунизма е дълго на науката и на прогреса. Неговото въз-
търгестванне води слѣдъ себе си
едно щастливо, свободно и мжгащо
человѣчество.

СОЦИАЛИЗМЪТЪ Е МЕССИЯ
на чЕЛОВѢЧЕСТВОТО.

Въ Историята пѣма примѣръ, който да ни показва, че всѣка идея, човѣческа мисль, която се е косигувала до подобришето на човѣческото общество, да не е бивала преслѣдвана и хулена въ лицето на привържениците ѝ. Като вземемъ отъ най-старо време отъ пораждането на частната собственост до днесъ, това още се върши, съ по-голямъ жестокости. А при това Историята свидѣтелствува, че шедна идея, мисль, породена по нуждитѣ на обществото не е могла да се унищожи, при всички ограничения за нейното распространение. Човѣкъ като има предъ видъ тѣзи исторически факти и като вземе на лице сегашните гонения противъ научитѣ истини, напр. Социализма, дохожда до неволно заключение, че гонителитѣ или не разбиратъ Историята, или пъкъ не я вѣрватъ.

Ако тѣ ямаха добро попитие за
ако тѣ знаяха, какво учи ти, а
една форма на обществото не мо
бжде трайна—вѣчна, че всички
сѣ преходни—тѣ не биха поста
така. Другояче не можемъ да
снимъ поведението на напигтъ го
които иматъ претенции да
за учени хора. Ако тѣ дѣйстви
сѣ такива, тѣ трѣбвало да раз
кое поражда една нова идея, из
е напр. социалистическата: дали
случайно явление, или необходимо
расло отъ экономическитѣ условия.
една идея е слѣдствие отъ екон
ското развитие, тѣ, като учени
трѣбва да разбератъ, че нищо не
състояниие да спре нейното распро
нение. И такава идея е социали
ската. Ти растие по неизбежностъ
въ вѣрка страна, която се под
на капиталистически условия,
владява духоветѣ на пролетаризир
человѣци и ги прави силни въ бу
имъ съ капиталиститѣ. Не е вѣщ
една идея, която пѣма економ
почва, да растие и се развива на
по капиталистическия свѣтъ. На
къждъ, къждѣ се работи съ ма
гамъ се убива рѣчното произв
запалитѣ падатъ и се въздига
фабрично производство. Тамъ не
се являва социализма по такъвъ
едното производство съединя
домашната стапна работа пада,
и запалитѣ: кундурджилтъ, ни
лонджилтъ, кожухарство и др. ка
тѣзи запалитѣ като затворятъ то
нитѣ си по пѣманне работа, какъ
правятъ, съ какви срѣдства ще
ватъ своето препитание? Ико
тѣхъ ще подирятъ служби, нѣя
ставатъ багали, пѣкои—наемни
ници-падничари, а пѣкои невол
постигнатъ въ пѣкоя фабрика работ
Какво е тѣхното положение кат
имотна класа, знаеме. Съ посп
ното изчезване на запалитѣ, с
вършенствуванието на машини
пото положение става по-лошо. не
Отъ една страна, съ паданіе
запалитѣ числото на тии, които,
ригъ работа въ фабриктѣ или др
постоянно се увеличава. И тѣ
стници предлагатъ трудѣтъ си
ефтина цѣна и фабриактина
пребира, ако има нужда, или кает
работниците: ако щѣте работни

въ селското население на Америка и отъ тѣхъ съ били прокарани въ живота. Но постѣднитѣ враждебно се отнасятъ къмъ социализма, а за това за работниците трѣбвало да се откажатъ отъ всѣкаква солидарностъ съ социалистите. На основание на такива съображения, а главно, отъ страхъ да не би социалистическата пропаганда да успѣе да пропикне вътрѣ въ „Съединената Работническа Партия“, Джоржъ и неговитѣ привърженици рѣшили по какъвто и да било начинъ, да отсранятъ социалистите отъ нейната срѣда.

За достигането на тази цѣль, тѣ се възползуваха отъ оня параграфъ на устава на тази партия, който запрещава присманието въ нея членове отъ буржуазната партия.

Въ Сиракузинъ Конгресъ, при помощта на делегатитѣ отъ едно доста голѣмо число на бърза ръка създадени въ провинциалнитѣ секции, които състояха главно отъ дребнобуржуазни елементи, Джорѣжъ сполучи да привлече пай-виднитѣ социалистически дѣатели отъ младата „работническа партия“. Следъ исключенитѣ напустнаха Конгреса доброволно още 30 социалисти.

По-нататъшната съдба на „Съединената работническа партия“, ясно показа: 1) че социалистите се явяват вече и въ Америка главна подпорка и ръководяща сила въ дѣлото за възбуждането на самостоятелно политическо движение въ срѣдата на пролетариата; и 2) че работническата партия съ программа основана главно на дребно-буржуазни възрѣния и тенденции, е лишена отъ всякава жизнена способностъ, тъй като тя твърдѣ злѣ изразява

интереситъ на пролетариата и интереситъ на дребната буржуазия. „Съединената работническа партия“, ако още и да не се е распаднала съвсѣмъ, но безъ друго е на издъхване. Но, щѣме да бъде голѣма грѣшка да се мисли, че наченатото презъ лѣтото въ 1887 самостоятелно политическо движение въ американския пролетариатъ мина безслѣдно и, че влиянието върху него на социалистичитъ отслабна, вследствие отъ нанесението имъ поражение въ редовитъ на „Съединената работническа партия“.

Голѣмото значење на социалистическитѣ елементи въ работническото движење на Америка стана явно даже на Сиракузенскій Конгрессъ. Отъ общото число делегати 35 принадлежаха къмъ социалистическата партия, а останалитѣ повече отъ 50 искаха допуцанието на Шевича и други прочути дѣители на тази партия да участвуватъ въ Конгресса. Изобщо, да се употреби помѣнати параграфъ отъ устава на „Стеднсен. Работ. Партия“ къмъ социалиститѣ бѣ рѣшено само отъ едно твърдѣ малко болшинство—отъ 91 противъ 86 делегати. И това незначително болшинство се образува благодарение на привличанieto въ конгресса 50 или повече адвокати и разни буржуа въ качество на делегати, създадени нарочно за тази цѣль, а честопати даже и отъ фиктивни секции. Отношението между работничитѣ на Нюйоркъ къмъ социалиститѣ твърдѣ направо се е исказало въ енергическия протестъ на огромното работническо сбирание (22 1887 г.) противъ рѣшението на Сиракузенскій Конгрессъ. Въ началото на Септемврий Конференцията отъ 300 представители на 85 работнически орга-

пизации въ Шююркъ не каза своето отношение на социалистиче- кото като приема програмата, изработена от последните, и турена на основи на пълноценни социалистически. Най-послѣ, за да видимъ, го- лѣмо бѣше влиянието на социалистическата партия върху цѣлото работническо движение въ Америка безъ друго, трѣбва да се коснемъ до цѣлѣта факти, въ които то нагледно се иска за и док разгледатъ добри програмите и резолюциите разни работнически съюзи, конгреси, митинги т. п. Какъвто и да е първия осѣзателенъ резултатъ отъ наченатото се преди двѣ години политическото движение въ сръдната на американския пролетариатъ колкото и да сж неудовлетворителни форми, въ които то се иска за, но едно пѣщо е несъмнено самия фактъ, че това движение се разпространи въ едно и също време по всичките промишлени центрове на Сѣверна Америка, предсказва- телното въ блиско бѣдѣе на всичките работническо-партии въ една- повечето работнически организации въ една- цественна социално-политическа партия на- тариата. Мисълта на социалната демокра- тия е необходима политическата самостоятелна работническата класа, хвърлена въ мас- главно, че въ голяма степенъ завладѣтъ умо- ве, направо отрази въ програмата и об- дѣйствиата на тѣхната организация. За да ремъ цѣлото значение на тоя фактъ, ний да си припомнимъ само, че Германия още чалото на 90-тѣхъ години бѣ единичната единичната страна въ Европа, гдѣто напред- стоеве на пролетариата напълно усвояха

а ще «Сегга когато въ България всички не
Нѣкои въ еднакво положение; когато за-
и, нѣкѣтънитѣ на всѣкъждѣ падатъ; когато
земни нѣщитѣ се увеличаватъ, вслѣдствие
неволи косто земледѣлнето пада; когато
а работнииното производство въ градоветѣ
не кативенъ, Габрово, Казанлъкъ, Тръвна
въ поспдр. се повдига; когато за интереситѣ
итѣ, а това производство се създаде законъ
нитѣ когато най-послѣ се посѣга за из-
юшо, нението на Конституцията въ ре-
данитѣ зсисивенъ смисълъ, тогазъ не е ли
, колкото, че всичко това се прави за ни-
или дѣреса на имотната класа-богатитѣ,
тѣзъ озлочествяванието на сиромаситѣ,
б си зинишество на народа? Явно е вече,
ина и положението на двѣтъ класи се
ли кастри. За да закрѣпи своето поло-
работение богатата класа ангажирва Па-

(Слѣдва).

СИЛИСТРА. г. Ангелу книжарѣ. Молимъ,
двете или харчите ли всичките 25 еск. отъ „Ра-
ботникъ“. Пратете незабавно колкото пари сте
сбърали отъ книгите и отъ абонамента.

СОФИЯ. Ц. Статията ви не може да се по-
мѣсти, понеже не е основана на факти.

ШУМЕНЪ. Е. Д. Статията Ви не може да
се помѣсти.

ПЛЪВЕНЪ. Н. Пратихме Ви единъ колектъ
книги. Чакаме стойността имъ.

ВИДИНЪ. И. С. Г. Пратете сбъранитѣ отъ
книги пари.

ТЪРНОВО. Получено отъ съчувствуващи 34
лева и 25 стотинки. Здравѣйте.

ВИДИНЪ.

Както и трѣбѣе да бѣде, наипи
градъ не е останалъ чуждъ на пре-
врата, на който е подложенъ економич-
ескии ни животъ. Мисля, не е безпо-
лѣзно да покажа числата на самостоя-
телнитѣ занаятчи по различнитѣ за-
паяти, презъ послѣднитѣ времена. Тия
числа, като сѣ събрали на бързо, не
могатъ да бѣдатъ точни, но могатъ да
дадатъ извѣстно представление за по-

Когари	—	30	15	20	26 прест.
Бъчвари	—	20	11	7	1843 г.
Колухари	35	—	—	20	
Златари	—	30	22	20	
Терзи	—	33	24	18	
Брашовани и	)	—	—	—	
Балаци	)	260	—	140	
Салундаци	21	—	—	6	

Кожухриѣ преди 25—30 години и по рано сж биле около 100. Пипукичеството е почти на исчезнување. Имаше 2—3 кундурадѣишки работилници, които било съ докарване стока отъ вѣнѣ, било съ купувалине произвѣденията на пропадвалонитѣ кундурадѣиши, въртитѣ голѣми земаниш-давалине; голѣма часть отъ кундурадѣишитѣ е прекарватѣ днешъ за утрѣ и то съ усиленъ трудъ: не рѣдко той се продѣлжава до 9—10 часа вечерѣта. Пропадвалитѣ запаятчиши нампратѣ хлѣба си отъ писарство, пазавантлѣжѣ, разенличество стражарство, паление на градскитѣ фенери, насматѣ се у по зоможнитѣ еснафлиши и др. Ако отпаднавшието върви тѣй, както е върѣло до сега, то не слѣдъ много време ще остане за пашитѣ запаятчиши едно добро впечатление отъ едновременното имъ малко много охолпо положение. Не е рѣдкостъ да се чуе, че причинната на отпадка е мързели; но тия, които сж изложени на непосредственото влияние на западноєвропейската конкуренция, не малко сж обезпокоени отъ положението си. „Преди нѣколко деня си стоиме въ дюкени, а вчера голѣдамъ трѣгнатѣ съ съката (да продава вода).“ казваше единъ бакалиниѣ за единъ свой еснафлиши. „По сем-сега така ще я караме, казватѣ тия отъ гражданиѣтѣ, които, като сж обезсърчени отъ тѣжестита на мизерията не видятѣ никакъвъ исходъ отъ него.

Но ако нашиятъ гражданинъ взематъ

предъ видѣ, че днесъ уриснищата се усмихва само на тия тѣхни съграждани, които могатъ да купуватъ труда на другитѣ (като купуватъ произведеніята имъ), да пълнятъ магазинитѣ си съ „немски“ стоки, да въртятъ голѣми земащия-даващия, че самитѣ алжипъ-верници ставатъ добри проводници на външната и поддържатъ вътрѣшната конкуренция че силата на конкуренцията отъ едрото машинно производство на стокитѣ. — Тѣ ще стѣнятъ на пактя който ще ги поведе къмъ обяснение истинската причина на тѣхното отпадане. А ако пообмислятъ и върху това, че днешното едро производство се поддържа отъ колективнитѣ сили на работницитѣ, по че отъ благата на това производство се ползватъ не производителитѣ, а владѣтелитѣ на машинитѣ и суровитѣ материали; че, поради това си свойство, днешното едро производство обръща „майсторитѣ въ пѣщо по вече отъ „чираци“ (по материалното си положение), въ наемни работници, сѣдбата на които е вѣчна пѣмотия, гладъ и болѣсти; че постоянно растящото число на такива палага пуждата да се обърнатъ въ колективна собственность сръдствата на производството, — то за тѣхъ ще стане ясно, че *има изходъ*. По тогава тѣ трѣбва да подадатъ ръка на социалеситѣ, та, вмѣсто да бѣдатъ равнодушни къмъ тѣхъ, дружно да тръпнатъ къмъ обществението на социалното равенство.

Като отпращамъ горнитѣ думи къмъ западналиятъ запаятчин, неволно се явява питаніе: защо всевъзможнитѣ доброжелатели на галеното „отечество“ се държатъ тъй не прилично къмъ социалиститѣ? Задоволяватъ се съ увъряване, че социализма е екзотическо растение, че социалиститѣ сѫ хлапаци, уволнени „даскали“, че мѣстото имъ е въ лудницата и др. Защо всичко това? Защо на всѣка мисль, предложена отъ социалиститѣ, не отговарятъ критически, не отговарятъ тъй, както трѣбва, когато работата е да се обори една, ако не научна, то претендирующа на такава, мисль? Обществата, при развитието си, вслѣдствие на начинитѣ за прехранване и живѣenne, се делятъ на класове, които сѫ постоянно въ борба и тоя отъ тѣхъ, който олицетворява новия економиче-

IV

нейната сила и популярност ерѣди работническитѣ масси се явява числото на гласовѣтъ подадени въ полза на нейнитѣ кандидати за парламенстески депутати. Ето нѣколко цифри, които иллюстриратъ успѣхитѣ ѝ въ избирателната борба. Въ 1871 год. общото число на гласовѣтъ, дадени въ полза на социалистическитѣ кандидати, бѣха 102,000, въ 1881 г.—312,000, а въ 1887 г. достигна почти 800,000. На изборитѣ презъ есенята 1884 г. социалиститѣ получиха около 555,000 гласове, тъй щото въ растояние на по-малко отъ двѣ и половина години (1884—1887) числото на тѣхнитѣ привърженици порастна съ четвъртъ милионъ. Още по-вече бий въ очи бързото възрастване на социалистическитѣ гласове въ изборитѣ, като сравнимъ цифритѣ, които се отнасятъ специално къмъ индустриалнитѣ центрове. Тѣй, напримѣръ, въ Берлинъ, гдѣто въ времето на Лассали работницитѣ се намираха подъ пълното влияние на либералната буржуазия, социалистическитѣ кандидати въ време на изборитѣ въ 1881 год.—30,000 а въ 1887 г. 94,000. Въ Халибургъ числото на социалистическитѣ гласове въ продължение отъ 1871 г. до 1887 г. възрастна отъ 5,071 на 51,000, а въ Кенигсбергъ —отъ 350 на 8,000, т. е. на 23 пѣти. Въ Берлинъ тѣ се утолѣиха, въ този периодъ още въ по-голѣма прогресия, а именно на 45 пѣти.

Тъзи цифри, обаче, никакъ не изразяватъ цѣлото число привърженици на социалистическата партия въ Германия. Преди всичко трѣбва да се помни, че навсѣкждѣ се намиратъ елементи, които отъ страхъ на полицейскитъ преслѣдвания, или отъ

отнемането на работа, съвѣтъ се отстранява-
тъ от гласуване, макаръ да съчувствуватъ на соци-
алистическитѣ кандидати. Въ пѣкъон мѣста, гдѣто
работниците се намиратъ въ най-голяма зависимостъ
отъ предприемачитѣ и гдѣто тѣ страшно сж обез-
силени отъ нуждата и извънмѣрната работа имъ се
стѣга сърдцето и раздражнява негодуванieto за гдѣто
ги принуждаватъ да подаватъ своитѣ гласове за
буржуазнитѣ кандидати. Такова уснетение на ра-
ботниците особено се практикува отъ владѣтелитѣ
на руднитѣ и капиталиститѣ на тъкачната ин-
дустрия въ селскитѣ окръжии въ послѣднитѣ избори.
Работниците право бѣха изведени отъ запалчий-
ницата, като солдати, подъ командата на надзира-
тели и право къмъ зданието, гдѣто сж извършиха
изборитѣ и тамъ имъ тискали въ рѣцѣтъ по единъ
билетъ съ името на либералния или консервативния
кандидатъ, споредъ това на кого е съчувствувалъ
господаря имъ? Имало и такива примѣри, че ка-
питалиститѣ или пазителитѣ на тѣхнитѣ интереси,
грабвали изъ рѣцѣтъ на работниците, които сж
намираха въ избирателната зала, избирателнитѣ
билети съ името на социалистическия кандидатъ.
Полицията всекога е държала страната на капи-
талиститѣ. Притурете при това полицейскитѣ пре-
слѣдвания и запалшвания, конфискуването отъ
властитѣ, и вий лесно ще разберете, че къмъ 800,
000 подадени гласове за тѣхъ на послѣднитѣ из-
бори, смѣло може да се притурѣ *най-малко още*
сто хиляди, насилственно отнети отъ тѣхъ гласове.

(Слѣдва).

а пп. IV
спредъ Най-добъръ мащабъ за опредѣлението на

ски животът съ всичките му социални и политически прираски, става владиющъ; той пада, щом развитието на обществото прави непотрѣбна неговата общественна функция; същото развитие ни тласка къмъ едно бжджще на солидарностъ и щастие, къмъ едно общество безъ классове, въ което ще се даде пъленъ просторъ на науката и прогресса. Да се покаже съ факти, че всико това е празнодумство; че сегашното безподнобно стремление къмъ обогатяване чрезъ потъпкване щастнето и живота на хиляди граждани, ще остане веченъ законъ; че непрестанното раздѣление на труда не социализира производството и централизацията на богатствата не прави исканата отъ социалистите експроприация единствено добро сръдство за разрешаване на сегашните социални противорѣчия — тоя пътъ е недостоеенъ, г-да доброжелатели за пресушаванне корена на тая язва — социализма, който толкова много ви безпокои. Френския публицистъ - социалистъ П. Аририадисъ, като се обръща къмъ единъ подобенъ доброжелателъ, борецъ за цивилизацията, пита: „защо г. Лероа Болдо, който тъй смѣло и увѣрено критикува едно общество, което не познава, една наредба, отъ която той нищо даже не е можалъ да разбере, защо прочее не отговори той никогна на въпроситѣ, които социалистите всѣки денъ полагатъ върху фактитѣ на съвременното общество, факти, които сж живо и постоянно протестирани сръщу варварството на съвременното общество?... Защо той не отговори, когато ний викаме сръщу жестоката тирания на патронитѣ и капиталиститѣ...?“

Но това сж разсеждения, въ които човѣкъ по нѣкога неволно се выпуска. Смицността на работата е друга дѣ. Указаниия пътъ не е достойнне на налитѣ противници. Той е даже и опасенъ за тѣхъ. Защото всестранното уясняване на спорните въпроси ще ги доведе да признаятъ нежелателни за тѣхъ пѣща, ако не поискатъ да падатъ въ смѣнни противорѣчия. Оставя други пътъ — пътятъ на морално безсилитѣ: на софизмитѣ, фразирствата, клеветитѣ, усмиванията и пр., когато тѣ и държатъ.

Социалистическото движение, като спжитникъ на общия ни економически превратъ, не се е забавило да се появи и у насъ. Тука има доста социалисти и съчувствующи на социалистическитѣ идеи. Една частъ отъ тѣхъ се събиратъ съ цѣль взаимно да изучаватъ и да си изявяватъ социалистическитѣ идеи и свързанитѣ съ тѣхъ обществени явления на съвременния ни животъ. Социалистическата литература сравнително се разпространява доста.

Г. Г.

ПЛОВДИВЪ.

До Общия Съвѣтъ на Българската Социално-Демократическа Партия.

По предложението ми, публикувано въ 15-й брой на в. „Работникъ“ за да се произнесе всѣкой единъ социално-демократически кружокъ въ България, върху въпроситѣ — за испращаннето въ международния социалистически конгресъ делегатъ отъ страна на българската социално-демократическа партия, върху въпроситѣ, които конгреса ще рѣши и какви въпроси трѣбва да представи на конгреса делегатътъ на българската социално-демократическа партия, Пловдивската дружина въ заседание си на 14 м. м. отъ два часа слѣдъ пладнѣ, слѣдъ дълги разисквания одобри и рѣши слѣдующето: за пред-

ставителъ на българската социално-демократическа партия, Пловдивската дружина единодушно избра г. П. Хр. Габровски.

Относително въпроситѣ, които трѣбва да представи делегата, мѣстната дружина, като взе предъ видъ днешното положение на запалителитѣ и работницитѣ и слѣдъ дълги разисквания на въпроситѣ, дадени отъ страна на членоветѣ, дойде до заключение, да се съобщи г-ну делегату слѣдующето: мѣстната дружина като слѣ въ едно различитѣ предложениа на членоветѣ — възлага г-ну делегату да представи отъ страна на Пловдивската социално-демократическа дружина въпроса: какъ да се дѣйствува за унищожението на днешната безработица, която е причина на днешната сиромашия у насъ.

За председателъ: А. Ангеловъ

ПОПРАВКА.

Въ 18 брой на нашия вѣстникъ въ Търновската дописка по погрѣшката е казано, че убититѣ работници сж тропили камъни на Хисаря за новата гимназия. Сега узнахме, че тѣ сж тропили камъни подъ гората на дѣския брътъ на рѣката Янтра и не сж имали другъ надзирателъ, освѣтъ наематели имъ.

Редакцията.

ВЪ СТРАНСТВО

Германия: Социализма въ райхстага. Рѣшитѣ на Бебеля и Либкнехта. Поражението на противници-тѣ на социализма.

(Продължение.)

Слѣдъ Бебеля въ Райхстага е говорилъ Либкнехтъ. Той извадилъ на явѣ истинското назначение на тия дебати.

„Нашиятъ противници вѣрватъ, че сж поразили правителствено социалистическата партия, слѣдъ тия четиредневни дебати. Азъ стотини пъти съмъ присѣствувалъ на тия поражения и всѣки пътъ съмъ виждалъ, че само нашата партия се е ползувала отъ побѣдата.

Но ето истинския смисълъ на тия дебати. Разискванията по военния законопроектъ отъ денъ на денъ се отлагатъ и съ тия дебати вий искате да прикриете компромиситѣ, които се кроятъ задъ колеситѣ между правителството и партитѣ.

Защо сж тия дебати? Всичко каквото казахме е вече било изказано отъ насъ повече отъ сто пъти.

Господинъ Стумъ казва, че сме искали да създадемъ исправителенъ домъ. Ако той иска да види какво пѣщо е исправителенъ домъ, нека прекара три мѣсеца като работникъ въ своята собствена фабрика.“

На нападенията насочени отъ Рихтера и Стокера къмъ социалиститѣ, че тѣ искали експроприация и унищожаванне на фамилията, Либкнехтъ отговорилъ:

„Вий ни обвинявате, че сме искали да унищожимъ фамилията, отъ която г. Рихтеръ открива още едно свойство. Той нека отиде при работницитѣ и тамъ ще види какво остава отъ семейния животъ, когато мъжътъ и жената сж принудени цѣлъ денъ да прекарватъ далечъ отъ семейството. По тоя въпросъ можете да прочетете отчетитѣ на фабричинитѣ инспектори.“

Относително експроприирането на експроприаторитѣ Либкнехтъ казва, че това не е новостъ за буржуазията, защото, всѣки денъ по-големитѣ капиталисти експроприиратъ по-малкитѣ. Всѣки денъ ний виждаме какъ се прехвърлятъ бо-

гатствата отъ рѣцѣ въ рѣцѣ. Пропаданнето на запалителитѣ, на дребнитѣ търговци и селяни се дължи именно на тая експроприация. Социалиститѣ искатъ да направятъ обратна експроприация, да експроприиратъ експроприаторитѣ въ полза на експроприранитѣ, съ други думи тѣ искатъ да възвратъ дѣйствителнитѣ народни богатства на дѣйствителния народъ, сиречъ на производителитѣ.

Слѣдъ като разви учението на съвременния социализмъ и показа всичката несъстоятелностъ на сегашната несъстоятелна буржуазна наредба, която сама себе си отрича, Либкнехтъ се косна до диктатурата на пролетариата, отъ която тъй много се плаши властующата днесъ класа. И какво странно виждатъ въ тѣзи диктатура?

Въ време на изключителнитѣ закони противъ социалиститѣ въ Германия е царувала най-ужасна диктатура. И диктатурата се проявява тогасъ, когато една общественна класа си служи съ закона за да умаломощи своитѣ врагове.

И Марксъ одобрява диктатурата, защото смѣта, че ти е необходимо сръдство въ рѣцѣтъ на социалистическата партия за омаломощаванне на своитѣ противници. Това е ясно. Самата буржуазия се старай да обезсили социалиститѣ. „Азъ не обичамъ диктатурата, казалъ Либкнехтъ, но ний живѣемъ въ военно, а не въ мирно време. Всичкитѣ политически мъже сж прибѣгвали къмъ диктатурата, за да осъществятъ своитѣ велики планове. Даже Бисмаркъ въ интереса на своята политика се принудилъ да установи диктатура.

Ний никогна не сме лъгали работницитѣ; ний винаги сме имъ говорили, че само слѣдъ мъчни борби ще получатъ отстъпки.

Нападайте ни съ всичкитѣ си съединени сили, или пъкъ гризете се помежду си, намъ ни е все едно. Вий вървите сръщу насъ подъ знамето на Агнеса (херонията на спестяването); ний ще ви стоимъ насръща съ нашето просто и честно знаме. Заповѣдайте сега, ний не се боимъ отъ васъ“.

Така се свършиха 4-дневнитѣ дебати по социализма въ Райхстага. Противниците на социализма бѣха разбити по всичкитѣ линии. Честното червено знаме на социално-демократическа партия

излѣзе цѣло и неповредимо отъ тѣ нападения. Социалиститѣ още найжъ доказаха своито умствени моци надъ своитѣ противници

Н. Г.

КАРЛЪ МАРКСЪ

На 14-й Мартъ н. с. се исподесетъ години отъ деня, въ който Карлъ Марксъ, гениалния отецъ на научния социализмъ.

Въ слѣдующитѣ броеве на вѣстникъ ще печатимъ биография на Маркса, написана отъ неговъ близкъ другаръ, Фридриха Е

СЪОБЩЕНИЕ.

Съобщаваме на читателитѣ, че вѣстникътъ закъпаченъ по причина на принасянето на печатницата въ Търново. Закъснелитѣ евенесе постараме да миги набавимъ въ едно късере време.

Всичко що се отнася до вѣстника, до печатницата до Социално-демократическата Библиотека молимъ се испраца въ г. Търново

ОТЪ РЕДАКЦИЯТА

ИЗВѢСТИЕ.

Въ предидущия брой бравихме да извѣстимъ интересующите ся, че

„Жената и социализмъ“ отъ Августъ Бебеля се ти, но по случай премѣннието на печатницата заннето ѝ ще се позабав

Редакционний Комитетъ

ОБЯВЛЕНИЕ

ПЕТРЪ ХР. ГАБРОВСКИ свършилъ фотографското искусство въ г. ЖЕНЕВА извѣна почитаемота публика, че е отворилъ нова бърска фотография въ г. ТЪРНОВО, сръщо лицето „НАДѢЖДА“.

Фотографията е снабдена съ най-нови употребявани машини и фотографски принадлежности. Работи чисто, бързо и евтино портрети отъ всѣ величина. Поръчкитѣ най-акуратно се изпълняватъ.

г. В.-ТЪРНОВО

6-й МАРТЪ 1893 год.

Търново, Кооперативна печатница „Работникъ“.